

Krásné dřevěné lžice z Českého Ráje

„Pokud nejste zrovna moc náročný, tak se tím uživit dá. Pro mne je ale nejdůležitější s tím spojená volnost a svoboda,“ sdělil nám při jedné ze svých prezentačních a prodejních štací pětáctýřicetiletý řezbář **Břetislav Jansa** z Turnova. Jeho jedinou výdělečnou činností je totiž ruční výroba originálních dřevěných lžic, které více jak dva roky zhotovuje většinou venku při svých toulkách přírodou a jež prodává, byť je možné se jimi najít, jako dárkové umělecké předměty. Od loňského jara je prezentuje s označením „Regionální produkt Český Ráj“.

Autor: Ing. František Novák
Kontakt: novak.sd@tiscali.cz
Foto: autor a archiv výrobce

Proč právě lžice?

„Jsem ročník 1972. Prvních 20 let jsem prožil s hlavou v oblacích, dalších 20 let byla střídavě v knihách (knihkupectví) a zase v oblacích. V posledních letech se asi unavila a tak ji vystřídaly ruce.“

„Své výrobky zásadně prodávám sám, neboť podle mě je nejideálnější, aby jste za nimi byl vidět vy sám, jako tvůrce,“ říká Břetislav Jansa jehož hlavním odbytištěm jsou nejrůznější řemeslné trhy a jarmarky

Zdá se, že vědí, co mají dělat. Ačkoliv hlava ještě občas do oblak zavítá, ruce jsou v převaze. Začaly opracovávat dřevo a nejspíš se o příštích 20 let postarají ony...“, píše na svém webu Břetislav Jansa, který se po ukončení studia více jak dvě desetiletí živil jako knihkupec. Přitom již od školních let nesmírně obdivoval dřevo, ale jak sám říká, si dlouho nevěřil, že by na nějakou práci s ním takříkajíc měl. „V roce 2015 jsem se rozhodl, že to přeci jen zkusím a začal jsem nejprve s vyřezáváním dřevěných misek. Ty ale většinou někde leží a uživatel s nimi přijde do kontaktu jen občas. Mně ale šlo o to,

dělat něco, při čem by člověk přišel do kontaktu se dřevem každý den. A takovým předmětem je lžice, kterou bereme stále do ruky, třeba i několikrát za den. Dotýkáme se jí, vnímáme její povrch, barvy, tvary, kterých i tak jednoduchý předmět, je-li zhotovený ze dřeva, může mít nepředstavitelné množství. Já jsem totiž vnitřně přesvědčen o tom, že věci denní potřeby mají být nejkrásnější. Má nás těšit už samotný pohled na ně, což skvěle umí právě s láskou ke dřevu vytvořená lžice, která oblažuje zrak, hmat i chuť. Nepálí ani nestudí, necinká o zuby ani o talíře a misky. Zpomaluje, zpřítomňuje, žíví tělo i duši“ svěřil nám

Zhotovení jedné lžice, která je vždy z jednoho kusu dřeva, trvá někdy i 10 hodin přičemž časově nejnáročnější je ruční broušení a leštění

Břetislav Jansa své pocity spojené se dřevem a z něj zhotovovaných designových lžic, které od roku 2016 vyrábí a prodává na základě živnostenského oprávnění jako OSVČ.

Jde to i bez dílny

Při své tvorbě pracuje výhradně bez strojů jen s malou sekerkou, ruční pilkou, řezbářskými noži a dláty a hlavně pak spoustou brusného papíru různé zrnitosti. Tedy s takovým náradím, které, jak říká, může snadno sbalit do batohu a vyrazit do přírody. Naprostá většina jeho výrobků totiž vzniká při jeho toulkách po Českém ráji a přímo v místě, kde najde dřevo, které ho nějakým způsobem zaujme. A nebo je přenese kousek dál k nějaké pěší turistické stezce nebo cyklostezce, kde kolemjdoucí nezřídka i něco koupí.

„Až na výjimky používám lokální dřevo z míst, kam mě donesou moje nohy. Tedy z oblasti Českého Ráje, především pak z okolí Klokočských skal, obcí Záholice a Rozumov či Malé Skály. Jde pouze o dřevo z větví, které někde leží, a nebo z keřů (černý bez, hloh a další), nezřídka také z různých samorostů a někdy také najdu zajímavý materiál v dřevníku někoho z mých známých. Když posléze takovýto materiál proměním ve lžici, tak lidé na různých víkendových řemeslných trzích, které jsou mým hlavním odbytištěm, ani nevěří, jaké krásné dřeviny u nás rostou a mnohdy si myslí, že jde o dřevo exotické,“ říká s úsměvem řezbář s dovětkem, že hotové výrobky povrchově ošetřuje pouze přírodními oleji.

Dřevěné lžice v cenách cca od 400 do 2000 Kč se prodávají jako originální dárkové umělecké předměty, opatřené informační visačkou...

Sází na zdravý rozum

Ačkoliv dřevěné lžice Břetislava Jansy vznikají takřkajíc na koleně, na podporu jejich prodeje, kromě již zmíněných náhodných stanovišť či víkendových řemeslných trhů, využívá i vlastní dvojjazyčné webové stránky. Zde pod různými názvy představuje nejnovější kusy ze svého sortimentu nejen z hlediska rozměrů, použité dřeviny, techniky zpracování a nezbytné ceny, ale také s lokalizací místa zdroje materiálu (např. stromu, pod nímž větev našel, kde roste apod.) včetně vysvětlení příslušného názvu lžice, co znamená nebo vyjadřuje. Vedle pravidelně aktualizovaného odkazu po-

tenciálním zákazníkům, kde bude ten či onen víkend k vidění, zde pro případ, že zákazník bude stejně jako on lžici jíst, uvádí i stručný návod, jak ji umývat, ošetřovat, uchovávat, za jakých okolností může změnit barvu či se poškodit.

„Sázím na zdravý rozum, neboť dřevo v kombinaci s potravinami se používalo od nepaměti, bez protokolů a razítek. Protože ale zdravý rozum nemáme všichni, prezentuji své lžice jako umělecké předměty a je již na každém, k čemu dřevěnou lžici použije,“ zkonstatoval Břetislav Jansa ohledně použití svých výrobků, které prodává opatřené informační visačkou nebo balené v dárkových kazetách. ■

...nebo v dárkových kazetách se stylovou výplní hoblinami, které si řezbář sám vyrábí včetně barvení

Základní faktografické údaje o firmě

Název: Břetislav Jansa – Krásné dřevěné lžice
Místo: Turnov
Rok založení: 2016
Počet pracovníků: 1
Web: www.bretislavjansa.com

